

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ПОГОДЖЕНО»

Директор навчально-наукового
інституту економіки та управління
_____ В. П. Ключан
« ____ » _____ 2018 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
_____ Д. В. Бабенко
« ____ » _____ 2018 р.

Декан обліково-фінансового
факультету
_____ О. М. Вишневська
« ____ » _____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
З ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ДИСЦИПЛІНИ
«СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

для здобувачів вищої освіти денної форми навчання (І курс)
на 2018-2019 навчальний рік

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітній ступінь «Магістр»

Кваліфікація – магістр з фінансів, банківської справи та страхування

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Курс - I

Семестр – 1

Всього годин – 180 год. / 6,0 кред.

Миколаїв
2018

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Фінанси, банківська справа та страхування», затвердженою Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 27.03.2018 р. (протокол №7)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № 19 від "13" червня 2018 р.

Завідувач кафедри
д-р екон. наук, професор

Н.М. Сіренко

Робочу програму схвалено науково-методичною комісією обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № 10 від "15" червня 2018 р.

Голова науково-методичної комісії,
канд. екон. наук, доцент

Ю.Ю.Чебан

1. ВСТУП

У сучасних умовах господарювання суттєво змінюються вимоги до підготовки кадрів. Зокрема, сучасний рівень економіки вимагає підвищення рівня професіоналізму й компетентності спеціалістів у всіх галузях, що має пряме відношення до навчального процесу у вищих навчальних закладах, які щороку випускають тисячі молодих спеціалістів. Практична підготовка здобувачів вищої освіти передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні необхідного обсягу практичних фінансових знань і умінь. Під час практики поглиблюються та закріплюються теоретичні знання з усіх дисциплін навчального плану, накопичується та аналізується фактичний матеріал для виконання дипломної роботи.

Основною передумовою проходження виробничої практики зі страхового менеджменту є можливість самостійної роботи здобувачів вищої освіти під керівництвом провідних фахівців, призначених керівником страхової компанії, його відділення або структурного підрозділу.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ, ОБ'ЄКТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Метою практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасних методів, форм організації праці в страховій компанії, формування професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби самостійно систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

Завдання практикантів:

- детальне ознайомлення із законодавчим та інструктивним матеріалом, який регламентує організацію роботи страхових компаній;
- опанування і засвоєння основних операцій страхової компанії, ознайомлення з функціональними обов'язками працівників;
- поглиблення знань, пов'язаних з порядком заповнення документів;
- розвиток навичок науково-дослідної роботи;
- збирання необхідних фактичних матеріалів для виконання Звіту про проходження виробничої практики зі страхового менеджменту.

З метою адаптації здобувачів вищої освіти до професійної діяльності практика проводиться, по можливості, у тому трудовому колективі, де в майбутньому передбачається їх працевлаштування. Виховна робота, яка проводиться спільно викладачами кафедри фінансів, банківської справи та страхування та керівниками практики від страхової компанії, який є базою практики, забезпечує створення умов для професійного зростання, повноцінної самореалізації особистості здобувача вищої освіти, адаптацію до трудового колективу, професії і нового соціального статусу. Результатом виховної роботи є формування конкурентоспроможного на ринку праці кваліфікованого фахівця, готового до активної професійної діяльності та повноцінна реалізація здобувачем вищої освіти потенційних можливостей у професійній діяльності.

Практика проводиться в *колективній* та *індивідуальній* формах, які тісно пов'язані і доповнюють одна одну. Колективна форма передбачає консультації, бесіди зі спеціалістами, екскурсії тощо. Індивідуальна форма – це безпосереднє вивчення програмних питань виробничої практики, виконання відповідних розрахунків, проведення досліджень, необхідних для підготовки Звіту про проходження виробничої практики зі страхового менеджменту.

Здобувачі вищої освіти обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету проходять виробничу практику зі страхового менеджменту у страхових компаніях, їх відділеннях та філіях, що уклали з університетом угоду на практику. Здобувачі вищої освіти самостійно проходять практику виконуючи посадові обов'язки будь-якої з зазначених посад: фахівця, страхового агента, інспектора, наукового співробітника.

Практика проводиться згідно з навчальним планом на 5 курсі у дев'ятому семестрі у здобувачів вищої освіти освітнього ступеню «Магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної форми навчання. Практика проводиться на базах, що за своїми функціями відповідають спеціальності та спеціалізації фахівців, яких випускає обліково-фінансовий факультет. Здобувачі вищої освіти самостійно, з дозволу кафедри фінансів, банківської справи та страхування обирають для себе місце проходження практики і пропонують його для затвердження.

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на декана обліково-фінансового факультету. Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечує

кафедра фінансів, банківської справи та страхування. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням, відповідальність за дотримання правил з техніки безпеки здійснюють керівники практики, які призначаються за наказом ректора.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

3.1 ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Основна мета – ознайомлення з нормативною базою, володіння регламентуючими документами, які страхові компанії використовують у своїй роботі; знання операцій, роботи, яку вони виконують; ознайомлення з функціональними обов'язками працівників; вміння заповнювати документи і реєстри.

Заповнені документи підшиваються в окрему папку як додатки до кожної змістового модуля, перелік і послідовність яких наведений у календарному графіку (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 Календарний графік проходження виробничої практики зі страхового менеджменту

№ з/п	Змістові модулі практики	Кількість днів для виконання
1.	Характеристика страхової компанії та її структури. Види страхування, які здійснює компанія	2
2.	Організація процесу планування страхової діяльності	2
3.	Управління маркетинговою діяльністю страхової компанії	2
4.	Порядок укладання страхових договорів	2
5.	Організація процесу врегулювання страхових претензій	2
6.	Управління грошовими потоками страховика	2
7.	Управління фінансовою надійністю страхової компанії	4
8.	Прогноз розвитку страхової компанії	4
Всього:		20

Бази практики – страхові компанії. Робочі місця – структурні підрозділи, філії страхових компаній.

Характеристика змістових модулів практики

Розділ 1. Характеристика страхової компанії та її структури. Види страхування, які здійснює компанія.

Розкрити історію створення страхової компанії, описати нормативно-правову базу, яка регулює діяльність страхової компанії. Надати інформацію про страхову компанію як суб'єкта страхового ринку. Вказати повне та скорочене найменування, коли і де проведена реєстрація і перереєстрація, юридична адреса та фактичне місцезнаходження, інформація, напями (форма, види, місце) його діяльності. Вказати місію страхової компанії.

Розділ 2. Організація процесу планування страхової діяльності.

Ознайомитися з організацією процесу планування страхової діяльності та описати основні його етапи. Описати основні принципи формування страхового портфеля в страховій компанії, формування асортименту страхових продуктів та їх класифікація.

У звіті про практику вказати схематичну модель стратегічного планування, що ведеться на страховій компанії. Вивчити, які вимоги ставляться до оперативного та стратегічного планування страхової діяльності. Ознайомитися з процесом розробки стратегії в страховій компанії.

Провести та представити у звіті SWOT-аналіз страхової компанії.

Розділ 3. Управління маркетинговою діяльністю страхової компанії.

Вивчити та описати в звіті стратегічний, оперативний та організаційний маркетинг, що проводиться в страховій компанії. Ознайомитися зі структурою маркетингової політики страховика. Дослідити та описати у звіті про практику етапи проведення маркетингового дослідження, які види страхової реклами застосовуються.

Вияснити, які є відмінності в реалізації нових страхових послуг у порівнянні із традиційними для компанії страховими послугами.

Вияснити чи є в структурі страхової компанії служба маркетингу, її завдання та функції.

Розділ 4. Порядок укладання страхових договорів.

Ознайомитися з процедурою укладання страхових договорів в страховій компанії. Вивчити права та обов'язки сторін за укладеними договорами. Вияснити чи користується страхова компанія послугами страхових посередників, яких саме.

Ознайомитися з процесом організації відбору ризиків на страхування, управлінням даним бізнес-процесом із метою формування та забезпечення збалансованості страхового портфеля.

Вияснити, як в страховій компанії здійснюється процес андеррайтингу, його складові та основні завдання.

Вивчити та описати в звіті про практику особливості контролю за порядком укладення та виконанням страхових договорів.

Розділ 5. Організація процесу врегулювання страхових претензій.

Вияснити чи є в структурі страхової компанії служба врегулювання претензій. Вивчити її завдання та місце в страховій компанії.

Ознайомитися з процедурою та етапами врегулювання страхових претензій. Вияснити, які дії сторін договору в разі настання страхового випадку.

Ознайомитися з процедурою залучення аварійних комісарів та інших експертів для з'ясування причин настання страхового випадку та розміру завданої шкоди. Вивчити документальне оформлення страхової претензії.

Вивчити технологію перевірки достовірності страхового випадку й нанесення ним шкоди страхувальнику. Провести розрахунок страхових виплат по окремому страховому договору.

Надати пропозиції щодо формування ефективної служби безпеки та механізму її взаємодії з іншими підрозділами страхової компанії.

Розділ 6. Управління грошовими потоками страховика.

Ознайомитися з процесом управління грошовими потоками страхової компанії.

Проаналізувати доходи від страхової діяльності: зароблені страхові премії, комісійна винагорода за передачу ризиків у перестраховування, частки страхових виплат і відшкодувань, що надходять від перестраховиків, повернені суми з резерву збитків та централізованих страхових резервних фондів. Вивчити порядок визначення заробленої страхової премії.

Проаналізувати витрати страховика на здійснення страхової діяльності: страхові виплати, відрахування в централізовані страхові резервні фонди та в технічні резерви інші, ніж резерв незароблених премій, витрати на ведення справи (аквізиційні та ліквідаційні витрати). Вияснити проблеми оптимізації витрат на ведення справи.

Здійснити аналіз фінансового стану страхової компанії: визначити фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність.

Проаналізувати грошові надходження й витрати, зумовлені інвестиційною й фінансовою діяльністю страховика. Управління процесом розподілу прибутку.

Розділ 7. Управління фінансовою надійністю страхової компанії.

Ознайомитися з методами забезпечення фінансової надійності страхової компанії. Вияснити вплив тарифної політики страховика на фінансові результати. Визначити роль перестраховувальних програм у збалансуванні страхового портфеля.

Ознайомитися з даними статутного капіталу страховика, вивчити особливості його формування. Визначити та описати у звіті фактичний та нормативний запас платоспроможності страховика.

Запропонувати систему управлінських заходів щодо покращення платоспроможності страхової компанії.

Дослідити нормативні показники діяльності страхової компанії та визначити їх роль у забезпеченні рентабельної роботи страховика.

Розділ 8. Прогноз розвитку страхової компанії.

Представити план функціонування страхової компанії, де складено прогноз розвитку страхових операцій на 3 або більше років, де визначені на перший рік поквартально за видами страхування середні страхові суми окремих об'єктів страхування, середній розмір тарифів, вираховані середні страхові платежі і обчислена кількість зібраних страхових платежів, а також сума страхових виплат, максимальна відповідальність за окремим об'єктом страхування.

Прогноз розвитку страхових операцій (назва страхової компанії) наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 Прогноз розвитку страхових операцій (назва страхової компанії) на 201_ р.

Види страхування	Кількість договорів	Тариф, %	Середня страхова сума, млн. грн	Середній страховий платіж, млн. грн	Сума страхових внесків, млн. грн	Норматив виплат за даним видом страхування, %	Сума страхових виплат, млн. грн	Максимальна відповідальність за окремим об'єктом страхування
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Навести фінансовий план не менше ніж на 3 роки, де поквартально на перший рік і далі на кожний рік вказано:

- ❖ розмір власних грошових коштів;
- ❖ кількість договорів (за особистим страхуванням - кількість застрахованих);
- ❖ сума страхових внесків;
- ❖ сума страхових виплат;
- ❖ розмір створюваних технічних (математичних) резервів (технічні резерви приймаються рівними обсягами незароблених страхових премій);
- ❖ витрати на проведення страхової діяльності, у тому числі комісійна винагорода агентам (брокерам), і за перестраховання;
- ❖ розмір прибутку, що очікується, у тому числі:

- ❖ розмір вільних резервів;
- ❖ чистий прибуток (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 Фінансовий план (назва страхової компанії)
на 201 р.

Види страхування	Розмір власних коштів, млн. грн	Кількість договорів страхування	Сукупна сума надходжень страхових платежів, млн. грн	Сума страхових виплат, млн. грн	Розмір резервів, млн. грн	Витрати на провадження страхової діяльності, млн. грн	Розмір прибутку, що очікується, млн. грн	Розмір вільних резервів, млн. грн	Прибуток, млн. грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Склад основних додатків

- Схему організаційної структури страхової компанії;
- Рейтинг страхової компанії серед провідних страхових компаній за видами страхування;
- Нормативно-правове забезпечення діяльності страхової компанії;
- Ліцензії на здійснення страхової діяльності.
- Перелік страхових послуг, що надаються страховою компанією;
- Опис окремих страхових програм, що реалізуються.
- Слогани, девізи реклами страхових продуктів;
- Приклад оформленої страхової претензії;
- Порядок нарахування страхових премій;
- Порядок нарахування страхових виплат (відшкодувань);
- Розрахунок зароблених і незароблених страхових премій.
- Звіт про фінансовий стан;
- Звіт про сукупні доходи;
- Звіт про рух грошових коштів;
- Звіт про зміни у капіталі.
- Бізнес-план страховика;
- Прогноз розвитку страхових операцій;
- Фінансовий план страхової компанії.

- Приклад страхового договору;
- Приклад страхового полісу.

3.2 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1.

На підставі глибокого вивчення літературних джерел і проведення консультацій із керівниками практики, необхідно сформулювати або охарактеризувати наявні місії, цілі та завдання страховика і висловити свої міркування щодо їх змісту та реальності досягнення. Дослідити процес розробки та використання тарифікаційної системи за окремим видом страхування. Зробити зауваження та пропозиції щодо можливих шляхів його покращення.

Завдання 2.

Підготувати або прийняти участь у розробці проектів таких страхових документів:

- договорів особистого страхування, страхування майна та відповідальності юридичних осіб;
- розрахунку страхових відшкодувань за страховими випадками за договорами страхування майна або відповідальності фізичних осіб;
- правил проведення фінансового моніторингу;
- програми здійснення фінансового моніторингу на звітний рік.

Завдання 3.

Вивчити організаційну структуру страхової організації, скласти відповідну схему з позначенням лінійного і функціонального підпорядкування підрозділів (служб або окремих посадових осіб). Описати характер взаємозв'язків між структурними підрозділами. Визначити відповідність структури організації стратегії страховика.

Завдання 4.

Опрацювати або проаналізувати 2 посадові інструкції працівників різних структурних підрозділів страхової організації і викласти свої письмові зауваження та пропозиції щодо змісту цих документів.

Завдання 5.

На підставі глибокого вивчення літературних джерел і проведення консультацій із керівниками практики необхідно ретельно вивчити процес бюджетування в страховій організації та зробити зауваження й пропозиції щодо можливих шляхів його покращення.

3.3. НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ

1. Базилевич В.Д. Страхування : підручник / В.Д. Базилевич. – К. : Знання, 2012. – 1019 с.
2. Говорушко Г. А. Страхові послуги : [навч. посіб.] / Г.А. Говорушко. – К. : Центр навчальної літератури, 2011. — 400 с.
3. Говорушко Т. А. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії з метою забезпечення її ефективного розвитку : монографія / Т. А. Говорушко, В. М. Стецюк, О. Ю. Толстенко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 168 с.
4. Долгошея Н.В. Страхування в запитаннях і відповідях : підручник / Н.В. Долгошея. — К. : Знання, 2010. — 543 с.
5. Дорошенко С. Л. Зростання капіталізації страхових компаній у контексті глобалізаційних законодавчих змін / С. Л. Дорошенко // Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації : зб. мат-в II Міжнар.наук.- практ. конф. (10, 11 вітня 2014 р., м.Київ). – К. : Лазурит Поліграф, 2014. – С.103–105.
6. Плиса В.Й. Страхування : [навч. посіб.] / В.Й. Плиса. — К. : Каравела, 2010. — 464 с.
7. Полчанов А. Ю. Теоретичні основи страхового менеджменту / А. Ю.Полчанов // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. – 2014. – № 2. – С. 282-287. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vzhdtu_econ_2014_2_44.pdf
8. Реверчук С.К. Історія страхування : підручник / С. К. Реверчук, Т.В.Сива, С. І. Кубів [та ін.] — К. : Знання, 2012. — 213 с.
9. Рябенко Г.М. Страхування : [навч. посіб.] / Г.М. Рябенко, Н.М. Сіренко, А.С. Кравченко. – М. : МНАУ, 2014. –426 с.
10. Сокиринська І.Г. Страховий менеджмент: навч. посібник / І.Г.Сокиринська, Т.О.Журавльова, І.Г. Аберніхіна. – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. – 300 с.

3.4 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Сіренко Н. М., Шишпанова Н.О. Страховий менеджмент: методичні рекомендації з проходження виробничої практики зі страхового менеджменту для здобувачів вищої освіти денної форми навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Н. М. Сіренко, Н.О.Шишпанова – Миколаїв : МНАУ, 2017 – 32 с.

4. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Навчально-методичне керівництво практикою, а також контроль за її організацією і проходженням здійснює кафедра фінансів, банківської справи та страхування. Перед відбуттям на практику здобувачів вищої освіти ознайомлюють з програмою виробничої практики зі страхового менеджменту, порядком її проходження, вимогами до складання Звіту про проходження виробничої практики зі страхового менеджменту та іншими організаційними питаннями.

Перед проходженням практики кафедра фінансів, банківської справи та страхування забезпечує здобувачів вищої освіти і керівників практики від страхової компанії такими матеріалами:

- направленням;
- календарним графіком проходження практики;
- щоденником практики;
- повідомленням.

У страховій компанії, де проходить практика, практиканту призначається керівник практики з числа найбільш кваліфікованих працівників.

Згідно з «Положенням про практику студентів вищих навчальних закладів» загальне і безпосереднє керівництво практикою покладено на керівників підрозділів та окремих висококваліфікованих фахівців компанії, який є базою практики. Основне навчально-методичне керівництво практикою здійснює кафедра фінансів, банківської справи та страхування.

Обов'язки керівника практики від університету

Керівник практики від університету *зобов'язаний*:

- скласти разом із здобувачами вищої освіти календарні графіки проходження практики;

- провести інструктаж про порядок проходження практики, надати практикантам відповідні документи;
- інформувати завідувача кафедри фінансів, банківської справи та страхування про стан проходження здобувачами вищої освіти практики;
- перевіряти, оцінювати подану здобувачами вищої освіти документацію, приймати та підписувати Звіт про проходження виробничої практики зі страхового менеджменту;
- у складі комісії приймати захист з практики;
- подавати завідувачу кафедри фінансів, банківської справи та страхування письмовий Звіт про проходження виробничої практики зі страхового менеджменту із зауваженнями та пропозиціями щодо вдосконалення практики здобувачів вищої освіти.

Обов'язки керівника від бази практики

На базі проходження практики здобувачу вищої освіти призначається керівник, який консулює здобувача вищої освіти та контролює його роботу. Керівник практики на робочому місці *зобов'язаний*:

- затвердити календарний графік проходження практики здобувачем вищої освіти і здійснювати контроль за його виконанням;
- здійснювати безпосереднє керівництво роботою здобувачів вищої освіти, які закріплені за ним, у тісному контакті з керівником практики від університету відповідно до затвердженої програми;
- забезпечити здобувачів вищої освіти робочим місцем, необхідними для практики матеріалами та документами, створити умови для проходження практики;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з організацією роботи на конкретному робочому місці;
- надавати здобувачам вищої освіти можливість брати безпосередньо участь у виконанні робіт, що пов'язані з функціональними обов'язками працівників на конкретному робочому місці, допомагати їм виконувати всі завдання на даному робочому місці, знайомити з прогресивними методами роботи;

– здійснювати контроль за дотриманням правил внутрішнього розпорядку та трудової дисципліни здобувачів вищої освіти, інформувати керівника практики від університету про випадки їх порушення;

– після закінчення практики перевірити звіти, скласти виробничі характеристики на практикантів з обов'язковою відміткою про виконання програми практики та індивідуальних завдань, оцінити їх ставлення до роботи, дотримання трудової дисципліни, рівень практичної підготовки.

Обов'язки практиканта

Під час проходження практики здобувач вищої освіти *зобов'язаний*:

– перед початком практики одержати на кафедрі фінансів, банківської справи та страхування направлення на практику, її програму;

– дотримуватися правил техніки безпеки та внутрішнього розпорядку, що діють на базі практики;

– у повному обсязі виконувати завдання, що передбачені програмою практики, не відмовлятися від виконання завдань і доручень керівника від бази практики, спрямованих на засвоєння практичних навичок;

– щоденно здобувач вищої освіти повинен вести щоденник проходження виробничої практики, де він в короткій формі записує проведену за день роботу, а також свої спостереження, замітки та висновки (додаток Г);

– зібрати та обробити матеріали, необхідні для підготовки Звіту про проходження виробничої практики зі страхового менеджменту;

– своєчасно оформити Звіт про проходження виробничої практики зі страхового менеджменту, подати його на кафедру фінансів, банківської справи та страхування для перевірки і рецензування науковим керівником;

– захистити складений Звіт про проходження виробничої практики зі страхового менеджменту.

У процесі проходження практики здобувач вищої освіти повинен не тільки вивчити фактичний стан страхового менеджменту по вказаних розділах, але й дати критичний аналіз організації менеджменту в страховій компанії.

Контроль за виконанням здобувачами вищої освіти вимог до проходження виробничої практики зі страхового менеджменту відбувається у двох формах: поточний і підсумковий. Поточний контроль здійснюється керівником практики від університету. Під час *поточного* контролю перевіряється своєчасність заповнення щоденника та виконання календарного графіку і написання Звіту про проходження виробничої практики зі страхового менеджменту. Крім цього, у щоденнику практики мають бути записи про участь практиканта у нарадах, семінарах, технічному навчанні та інших заходах, що проводяться на базах практики. *Підсумковий* контроль здійснюється в ході захисту Звіту про проходження виробничої практики зі страхового менеджменту.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Під час перебування в страховій компанії здобувачем вищої освіти складається звіт щодо проходження виробничої практики. При складанні звіту необхідно використовувати дані щоденника проходження практики, де показано короткий аналіз організації менеджменту страхової діяльності та пропозиції по його удосконаленню.

У кінці звіту вказується перелік недоліків в організації менеджменту страхової діяльності по даній страховій компанії і пропозиції щодо його удосконалення. Вони повинні спиратися на інформацію, викладену в звіті і мати коротке економічне обґрунтування.

Структура звіту

Звіт з практики має містити такі структурні частини:

1. ТИТУЛЬНИЙ ЛИСТ.
2. ЗМІСТ.
3. ВСТУП.

4. ОСНОВНА ЧАСТИНА (8 розділів).
5. ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.
6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.
7. ДОДАТКИ.

Обов'язковими додатками до звіту є:

1. **Повідомлення про прибуття здобувача вищої освіти на місяць проходження практики** (з підписом керівника практики від організації та печаткою від організації, та за наявності кутовим штампом підприємства).

2. **Направлення на практику (ксерокопія)** з печаткою або кутовим штампом від організації, оригінал залишається на підприємстві.

3. **Щоденник проходження практики** (з підписами керівника практики від підприємства та печаткою від підприємства при прибутті та вибутті здобувача вищої освіти з підприємства).

4. **Календарний графік проходження практики** (з підписом керівника практики від підприємства та печаткою від підприємства).

5. **Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці**, який заповнюється керівником практики від підприємства підтверджується підписом керівника практики від підприємства та печаткою від підприємства.

6. **Відгук осіб, які перевіряли проходження практики та Висновок керівника практики від вищого навчального закладу** про проходження практики заповнюються керівником практики від університету після отримання та перевірки звіту.

Захист звіту з практики проводиться за графіком і термінами, визначеними деканатом обліково-фінансового факультету, встановленим керівником практики кафедри фінансів, банківської справи та страхування, на комісії, до якої обов'язково включають завідувача кафедри.

Мета захисту – здобувач вищої освіти-практикант має підтвердити відповідну підготовку й оцінку здібностей і навичок виконання виробничих функцій. Здобувач вищої освіти повинен добре орієнтуватися у змісті поданого до захисту звіту, вміти

розкрити питання, визначити та висловити власну думку щодо того чи іншого аспекту організації та ведення менеджменту страхової діяльності в страховій компанії.

Насамперед здобувачу вищої освіти потрібно підготувати відповіді на зауваження викладача – керівника з практики, а потім готуватися до захисту звіту в цілому. Кожний звіт, виходячи з його змісту і захисту може буде бути оцінений за прийнятою у вищих навчальних закладах бальною системою. Звіт вважається захищеним, якщо він оцінюється позитивно («відмінно», «добре», «задовільно»).

Загальна оцінка звіту складається з оцінки за зміст звіту та оцінки за його захист.

Оцінка за зміст звіту включає наявність у звіті всіх передбачених методичними рекомендаціями розділів, їх наповненість, наявність необхідних документів у додатках до звіту, оформлення звіту.

Оцінка за захист звіту включає відповіді здобувача вищої освіти на зауваження керівника практики від університету у рецензії, додаткові запитання членів комісії, висловлення власної критичної думки та пропозицій щодо вдосконалення організації та ведення фінансового обліку на досліджуваному підприємстві.

Звіт, визнаний незадовільним, повертається здобувачу вищої освіти для переробки та усунення окремих недоліків. Несвоєчасна здача та (або) захист звіту з практики прирівнюється до неявки.

6.КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Звіт з виробничої практики оцінюється за бальною системою ECTS (табл. 4, 5, 6).

Таблиця 4 Шкала оцінювання змісту Звіту з виробничої практики зі страхового менеджменту

Традиційна 4-бальна оцінка успішності (національна)	За зміст	Оцінка в балах
Відмінно – 5	Повністю розкритий зміст проходження практики за всіма розділами, що передбачені програмою, виконане індивідуальне завдання.	54-60
Добре – 4	У Звіті не розглянуті окремі питання, визначені програмою практики (не більше двох), допущені помилки при письмовому викладенні зібраного матеріалу, які мають другорядний характер і дають змогу в цілому визнати відповідний рівень знань здобувача вищої освіти на підставі його доповіді під час захисту Звіту, виконане індивідуальне завдання, наявність позитивної оцінки за Звіт керівника практики від підприємства.	45-53
Задовільно – 3	У Звіті питання, передбачені тематичним планом, індивідуальне завдання розкрито недостатньо, за окремими розділами відсутній аналіз показників, що характеризують діяльність страхової компанії - бази практики.	36-44
Незадовільно – 2	Невиконання програми практики: частковий розгляд питань, передбачених тематичним планом, проходження практики, відсутнє індивідуальне завдання; Звіт має незадовільну оцінку керівника практики від компанії щодо проходження практики здобувачем вищої освіти, негативну характеристику.	0-35

Таблиця 5 Шкала оцінювання при захисту Звіту про проходження виробничої практики зі страхового менеджменту

Традиційна 4-бальна оцінка успішності (національна)	За захист	Оцінка в балах
Відмінно – 5	Повна і правильна відповідь на запитання членів комісії; висловлення критичної думки щодо обліку на підприємстві; висловлення власної думки та окреслення напрямів удосконалення обліку; володіння законодавчо-нормативними актами, які регламентують питання практики	37-40
Добре – 4	Теоретична відповідь на практичні питання; не допрацьовано частину зауважень, відсутнє їх усна відповідь; неможливість зробити власних висновків і критичних зауважень.	31-36
Задовільно – 3	Теоретична відповідь на практичні питання; не допрацьовано частину зауважень, відсутнє їх усна відповідь; неможливість зробити власних висновків і критичних зауважень.	24-30
Незадовільно – 2	Відповіді на запитання членів комісії під час захисту Звіту про проходження виробничої практики зі страхового менеджменту нечіткі і неповні.	0-23

Таблиця 6 Критерії оцінювання за ECTS та національною шкалою оцінювання

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	Відмінно	90-100
BC	Добре	75-89
DE	Задовільно	60-74
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59
F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	1-34

Робочу програму склала:
канд. екон. наук, асистент

Н.О.Шишпанова